

Ajánló

A Csillagbörtön 130 éve a köz szolgálatában. (Szerk. Nagy István.) Szeged, 2015, Szegedi Fegyház és Börtön. 260 oldal.

A Szegedi Fegyház és Börtön átadásának 130. évfordulója alkalmából emlékünnepeket rendeztek az intézet dísztermében. Az ünnepség folyamán bemutatták „A Csillagbörtön a köz szolgálatában” című kötetet.

A kiadvány tartalma hat fejezetből áll. Az első fejezet a történelmi előzményeket, többek között a szegedi várbörtön működését idézi fel. A második fejezet 1881-től 1989-ig követi nyomon a bv. intézet történetét. A harmadik fejezet az intézet eseményeit a rendszerváltástól napjainkig tartalmazza. A negyedik anyagrész interjúk segítségével teszi érdekesebbé, színesebbé a könyvet. Ebben a fejezetben az intézet jelenlegi és volt vezetői, dolgozói, valamint civil segítők vallanak a Csillagbörtönhöz fűződő viszonyukról. Az ötödik, „Vezetők, hősök, példaképek” című fejezet számba veszi a szegedi bv. intézetek igazgatóit és parancsnokait a kezdetektől napjainkig, megemlékezik a börtön hősi halottairól, illetve megrajzolja néhány néhai tisztségviselő portréját. A hatodik, „Függelék” címet viselő fejezet dokumentumokat és írásméleket mutat be a 130 éves intézetről, sajtóhírekből válogat, továbbá tartalmazza a felhasznált irodalom, illetve a felhasznált ábrák és képek jegyzékét.

A dr. Lőrincz József ajánlójával megjelent reprezentatív munka méltó módon emlékezik meg a Szegedi Fegyház és Börtön 130 évéről, valamint a hazai börtönrendszerben betöltött szerepéről. A könyv megjelenését számos segítő közreműködése és Nagy István reintegrációs tiszt áldozatos szerkesztői munkája tette lehetővé, személyében – Oláh Miklós után – úja kiváló krónikásra talált az intézet.

Életkeretek a börtönön innen és túl. Szubjektív reszocializációs esélyek. Szerk. Albert Fruzsina. Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont (Sociológiai Intézet), 2015. 179 oldal.

A Szubjektív reszocializációs esélyek című, 2011 és 2015 között zajlott OTKA-kutatás a magyarországi fogvatartottak reintegrációjának lehetőségeit kívánta megismerni. A kiadvány a kutatás első eredményeit teszi közzé.

A tanulmánykötet első írása – szerzője Laki Ildikó – a hazai börtönrendszert, illetve a kutatásban szereplő intézetek (Baracska, Kecskemét, Pálhalma, Szeged, Szombathely, Tököl, Veszprém, Budapest Fegyház és Börtön) rövid történetét mutatja be. Gál Levente tanulmánya azt vizsgálja, hogy a börtönből szabadultaknak mekkora esélye van a legális munkaerő-piacon elhelyezkedniük. Tóth Olga az első alkalommal végrehajtandó börtönbüntetésre ítélt férfiak szociális hátterét, rizikótényezőit térképezi fel dolgozatában. Bíró Emese tanulmánya a fogvatart-

tottak családi kapcsolataival, azoknak a reintegrációban betöltött szerepével foglalkozik. Albert Fruzsina dolgozatának témája: a börtönbüntetés hatása a baráti kapcsolatok alakulására. Az Albert Fruzsina, Bíró Emese szerzőpáros „A sikeres reintegráció” című, kötetzáró tanulmányukban az elkövetők társadalmi vissza-illeszkedésének feltételrendszerét tekintik át, illetve írásuk végén ajánlásokat is megfogalmaznak.

A hazai szociológiai kutatások eleddig kevésbé foglalkoztak a börtönlakók, az ő társadalmi reintegrációjuk problematikájával, ezért is öröndetes a könyv megjelenése.

Koósné Mohácsi Barbara: A szabadságelvonás határai. Helyettesítő intézmények és alternatív szankciók a magyar és a német jog összehasonlításának tükrében. Budapest, 2015, ELTE Eötvös Kiadó. 317 Ft. (ELTE Jogi Kari Tudomány 27.)

A kötet a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedések, illetve a szabadságvesztés-büntetés a magyar és a német jogban is ismert alternatíváinak bemutatására koncentrál. „Az összehasonlító jogi személet bevonását és a magyar jog német joggal való összevetését az indokolja, hogy a két tárgyalt jogrendszer közös hagyományokra vezethető vissza, bár a német jog hatása a büntetőeljárás jog területén csak közvetettnek mondható – írja a szerző a könyv bevezetőjében. A magyar büntetőeljárás jog a 19. században ugyanis erősen támaszkodott az osztrák büntető perrendtartásra, amely azonban vitathatatlanul magán hordozta a német hatásokat.”

A könyv öt fejezetből épül fel. Az első fejezet a személyi szabadsághoz való jog nemzetközi hátterét, valamint a magyar és a német jogban betöltött szerepét vázolja fel. A második fejezet a személyi szabadsághoz való jog történeti fejlődését mutatja be. A harmadik fejezet a személyi szabadsághoz való jog korlátozhatóságáról szól. Ez a korlátozhatóság a büntetőeljárás és a büntetés-végrehajtás során valósul meg. A negyedik fejezet a szabadságelvonás minimalizálására irányuló törekvéseket állítja középpontba. A szabadságelvonással járó kényszerintézkedések helyettesítése a büntetőeljárásban számos módon történhet (házi őrizet, lakhelyelhagyási tilalom, az elektronikus bilincs alkalmazása, óvadék, távollattartás stb.) A személyi szabadság biztosítása a büntetés-végrehajtás során is szerepet kap, a rövid tartamú szabadságvesztés alternatív büntetésekkel helyettesíthető. Az ötödik fejezet európai kitekintést tartalmaz.

A kötet a személyi szabadsághoz való jogból kiindulva jól mutatja be a szabadságvesztés-büntetést kiváltó alternatív büntetéseket.

Kriminológiai tanulmányok 52. (Fel. szerk. Vókó György.) Budapest, Országos Kriminológiai Intézet, 2015. 214 oldal.

A kötet – hagyományos módon – az OKRI kutatómunkájának lenyomatát adja, bemutatva a kriminális cselekmények változásait is.

Tamási Erzsébet tanulmánya az emberölés nemzetközi kutatásának és eredményeinek jelenlegi állapotát tekinti át, ezen belül is főként a fiatal kor és a gyil-

tottak családi kapcsolataival, azoknak a reintegrációban betöltött szerepével foglalkozik. Albert Fruzsina dolgozatának témája: a börtönbüntetés hatása a baráti kapcsolatok alakulására. Az Albert Fruzsina, Bíró Emese szerzőpáros „A sikeres reintegráció” című, kötetzáró tanulmányukban az elkövetők társadalmi vissza-illeszkedésének feltételrendszerét tekintik át, illetve írásuk végén ajánlásokat is megfogalmaznak.

A hazai szociológiai kutatások eleddig kevésbé foglalkoztak a börtönlakók, az ő társadalmi reintegrációjuk problematikájával, ezért is öröndetes a könyv megjelenése.

Koósné Mohácsi Barbara: A szabadságelvonás határai. Helyettesítő intézmények és alternatív szankciók a magyar és a német jog összehasonlításának tükrében. Budapest, 2015, ELTE Eötvös Kiadó. 317 Ft. (ELTE Jogi Kari Tudomány 27.)

A kötet a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedések, illetve a szabadságvesztés-büntetés a magyar és a német jogban is ismert alternatíváinak bemutatására koncentrál. „Az összehasonlító jogi személet bevonását és a magyar jog német joggal való összevetését az indokolja, hogy a két tárgyalt jogrendszer közös hagyományokra vezethető vissza, bár a német jog hatása a büntetőeljárás jog területén csak közvetettnek mondható – írja a szerző a könyv bevezetőjében. A magyar büntetőeljárás jog a 19. században ugyanis erősen támaszkodott az osztrák büntető perrendtartásra, amely azonban vitathatatlanul magán hordozta a német hatásokat.”

A könyv öt fejezetből épül fel. Az első fejezet a személyi szabadsághoz való jog nemzetközi hátterét, valamint a magyar és a német jogban betöltött szerepét vázolja fel. A második fejezet a személyi szabadsághoz való jog történeti fejlődését mutatja be. A harmadik fejezet a személyi szabadsághoz való jog korlátozhatóságáról szól. Ez a korlátozhatóság a büntetőeljárás és a büntetés-végrehajtás során valósul meg. A negyedik fejezet a szabadságelvonás minimalizálására irányuló törekvéseket állítja középpontba. A szabadságelvonással járó kényszerintézkedések helyettesítése a büntetőeljárásban számos módon történhet (házi őrizet, lakhelyelhagyási tilalom, az elektronikus bilincs alkalmazása, óvadék, távortartás stb.) A személyi szabadság biztosítása a büntetés-végrehajtás során is szerepet kap, a rövid tartamú szabadságvesztés alternatív büntetésekkel helyettesíthető. Az ötödik fejezet európai kitekintést tartalmaz.

A kötet a személyi szabadsághoz való jogból kiindulva jól mutatja be a szabadságvesztés-büntetést kiváltó alternatív büntetéseket.

Kriminológiai tanulmányok 52. (Fel. szerk. Vókó György.) Budapest, Országos Kriminológiai Intézet, 2015. 214 oldal.

A kötet – hagyományos módon – az OKRI kutatómunkájának lenyomatát adja, bemutatva a kriminális cselekmények változásait is.

Tamási Erzsébet tanulmánya az emberölés nemzetközi kutatásának és eredményeinek jelenlegi állapotát tekinti át, ezen belül is főként a fiatal kor és a gyil-

kosságok összefüggéseire fókuszálva. Nagy László dolgozatában a Magyarországon 2000 és 2012 között elkövetett gyilkosságok kriminológiai hátterét vizsgáló kutatásáról számol be a kötet lapjain. Bolyky Orsolya az elkövető öngyilkosságával vagy annak kísérletével végződő emberölések, az ún. kiterjesztett öngyilkosságok vizsgálatát helyezi tanulmánya középpontjába. Póczik Szilveszter írásának tárgya az Európát fenyegető terrorizmus. A szerző megállapítása szerint a kockázat szintje Kelet-Európában ma még alacsonyabb, mint a vezető országokban, ennek állandósulására nem, sőt inkább növekedésére számíthatunk. Ritter Ildikó a marihuánafogyasztással kapcsolatos büntetőpolitika változásait elemzi tanulmányában. Irk Ferenc dolgozata a hatalommal és az erőfölénnyel való visszaélés kriminológiai vonatkozásait vizsgálja. Kerezsi Klára és szerzőtársai – Kovács Krisztina, Párkányi Eszter, Szabó Judit – munkája a pártfogó felügyelet történeti, jogi és kriminológiai szempontú értékelésével foglalkozik, különös tekintettel a jogintézményben tervezett változásokra. Sárík Eszter tanulmánya egy 2014-ben megkezdett ifjúságiértéktrend-kutatás részeredményeit mutatja be, a kutatás a 14–18 éves fiatalok bűnelkövetését, illetve a valláshoz, a hithez való viszonyát vizsgálta.

A kiadványban olvasható tanulmányok informatívak, érdekesek, hűek az OKRI évkönyvének szokásosan magas színvonalához.

120 év a büntető hatalom szolgálatában. A Tolna Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet 120 éves krónikája. (Szerk. Lőrincz József). Szekszárd, 2015, Tolna Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet. 150 oldal.

Szekszárdon a szabadságvesztés-büntetések végrehajtása régre nyúlik vissza, 1830. július 13-án rabdolgoztató-ház nyitotta meg kapuit, az intézmény 46 rab munkáltatására volt alkalmas. A dolgozóház létesítéséig a vármegyeházán helyezték el a rabokat. A szekszárdi királyi törvényszéki fogházat 1895. szeptember 20-án avatták fel. Az épületkomplexum – más megyei intézetekhez hasonlóan – egy épülettömbben van a megyei főügyésszeggel és bírósággal.

A kiadvány az előzmények bemutatása után az avatástól napjainkig mutatja be a Tolna Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet történetét. A szép kiállítású, színes képekkel gazdagon illusztrált kötet anyagát dr. Hézsely János, az intézet egykori parancsnoka és dr. Lőrincz József – a város szülötte – állította össze. A szerkesztést Lőrincz tanár úr végezte, aki kiváló arányérzékkel találta meg az egyensúlyt az intézet különböző korszakainak megjelenítésében.

Csak egyetérthetünk Soczó László bv. ezredes, intézetparancsnok az Előszóban olvasható soraival: „e munka mint szakmatörténeti feldolgozás a helytörténeti irodalmat is gazdagítja, amely így egyaránt haszonnal forgatható a büntetés-végrehajtási szakma művelőinek, a helytörténet kutatóinak, de élvezetes betekintést kínálhat a laikus olvasó számára is a valóságnak egy olyan zugába, amely jellegénél fogva »elzárkózik« a mindennapi nyilvánosság elől.

Tóth Zoltán: Szilánkok 2. Budapest, a szerző kiadása, 2015. 76 oldal.

2015. szeptember 11-én a Fiumei úti Sírkertben búcsúztunk el dr. Tóth Zoltán ny. alezredestől – Zoli bácsitól –, aki kilencvenharmadik évében hunyt el, és akinek életútja szorosan összekapcsolódott a büntetés-végrehajtással.

Zoli bácsi 1923-ban született Jászárokszálláson. Húszévesen, 1943-ban lett a Budapesti Magyar Királyi Büntető-törvényszéki Fogház díjnoka. 1944 novemberében behívták katonának, 1945 és 1948 között hadifogolyként élt, dolgozott a Szovjetunióban. (Életét – saját bevallása szerint – szakmai tudása mentette meg: a hadifogolytáborban rajta kívül nem volt olyan személy, akinek elegendő ismerete lett volna egy 600 főt fogva tartó zárt intézmény adminisztrációjához.) Hazatérése után – a büntetés-végrehajtáshoz visszatérve – pénzügyesként számos poszton látott el fontos feladatokat. 1978-ban ment nyugdíjba, de még 1986-ig nyugdíjasként dolgozott a bv. kötelékében.

Zoli bácsi az elmúlt években több kötetben publikálta emlékeit, a kiadványok közül néhányra a Börtönügyi Szemle is felhívta a figyelmet. A Szilánkok második kötetének megjelenését már nem érthette meg. Ebben a szép kiállítású, helyenként színes képekkel illusztrált kiadványban utolsó alkalommal élvezhetjük Zoli bácsi történetmesélő kedvét, tehetségét, humorát.

A könyv gyermekkori emlékeket éppúgy tartalmaz, mint a szerző művészszeretetéről tanúskodó írásokat (A költészet napjára, Aba Novák Vilmos és a Jászság). A gyógykezelésekről szóló beszámolók mellett egy, a francia „o” betűről írott áltudományos értekezés is megfért.

(Válogatás a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Szakkönyvtára legújabb szerzeményeiből)